

Nr 255.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till grunder för tillfällig löneförbättring under ecklesiastikåret 1921—1922 åt kyrkoherdar och komministrar i nyreglerade pastorat samt åt kontraktsprostar och vissa extra ordinarie präster; given Stockholms slott den 11 mars 1921.

Under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts,
Min Allernådigste Konungs och Herres frånvaro,
Enligt Dess nådiga beslut:

GUSTAF ADOLF.

B. J:son Bergqvist.

*Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms
slott den 11 mars 1921.*

Närvarande:

Statsministern VON SYDOW, ministern för utrikes ärendena greve WRANGEL, statsråden ERICSSON, DAHLBERG, MURRAY, ELMQUIST, MALM, BERGQVIST, HAMMARSKJÖLD, EKEBERG, HANSSON, BESKOW.

Departementschefen, statsrådet Bergqvist anförde:

Jag anhåller nu att få anmäla frågan om beredande av tillfällig löneförbättring även under ecklesiastikåret 1921—1922 åt de präster, som fått sina löneförmåner reglerade genom 1910 års prästerliga avlöningslagar.

Tillfällig
löneförbätt-
ring åt kyrko-
herdar och
komministrar
i nyreglerade
pastorat m. fl.
prästmän.

Bihang till riksdagens protokoll 1921. 1 saml. 217 häft. (Nr 255.) 1

Lagen ^{19/11}
1920.

De grundläggande författningsbestämmelserna rörande den till prästerskapet utgående tillfälliga löneförbättringen återfinnas i den efter riksdagens och kyrkomötets hörande utfärdade lagen den 19 november 1920 (nr 842) angående tillfällig löneförbättring åt kyrkoherdar och komministrar i nyreglerade pastorat samt åt kontraktsprostar och vissa extra ordinarie präster.

I denna lags 1 § stadgas, att till kyrkoherdar och komministrar, för vilka lönereglering enligt lagen om reglering av prästerskapets avlöning den 9 december 1910 trätt i tillämpning, samt till extra ordinarie präster, vilkas avlöningsförmåner bestridas på sätt i 14 § 3 mom. nyssnämnda lag sägs (s. k. ständiga adjunkter), ävensom till kontraktsprostar, vilka uppbära arvode, bestämt enligt de i 17 § samma lag stadgade normer, skall jämlikt av Konung, riksdag och kyrkomöte beslutade grunder samt enligt av Konungen utfärdade närmare bestämmelser utgå tillfällig löneförbättring för ecklesiastikåret 1920—1921. Lagens 2 § stadgar, att för tiden efter ecklesiastikåret 1920—1921 skall, där löneförbättring av tillfällig eller stadigvarande beskaffenhet beviljats statens befattningshavare, tillfällig löneförbättring, jämlikt av Konungen och riksdagen beslutade grunder och enligt av Konungen utfärdade närmare bestämmelser, utgå till de i 1 § omförmälda prästerna.

Angående sättet för gäldandet av den till prästerna utgående tillfälliga löneförbättringen föreskrives i lagens 3 §, att dylik löneförbättring åt kyrkoherdar, komministrar och ständiga adjunkter skall för varje pastorat, såvitt angår dess prästerskap, bestridas, i den mån sådant erfordras, medelst församlingsavgifter och övriga till prästerskapet anslagna avlöningstillgångar på sätt och i den ordning 11 § 1 mom, samt 19 och 20 §§ prästlöneregleringslagen stadga. Har för bestridande av, jämte avlöning, tillfällig löneförbättring åt nu nämnda präster såsom församlingsavgifter inom ett pastorat utdebiterats sammanlagt större belopp än som motsvarar 6 öre för varje helt eller påbörjat tiotal kronor av pastoratets hela inkomstbelopp, skall ersättning av kyrkofondens medel beredas pastoratet för det överskjutande beloppet. Tillfällig löneförbättring åt kontraktsprostar gäldas enligt 4 § ur kyrkofonden.

Slutligen stadgas i 5 §, att de närmare föreskrifter, som erfordras för lagens tillämpning, skola meddelas av Konungen.

Med föranledande av stadgandena i ovanberörda lag utfärdades i överensstämmelse med av riksdagen och kyrkomötet godkända grunder för den tillfälliga löneförbättringens utgående under eklestistikåret 1920—1921 kungörelse i ämnet, dagtecknad den 19 november 1920 (nr 843). I kungörelsen intogos med stöd av bestämmelserna i 12 och 13 §§ prästlöneregleringslagen samt i 6 § 8 mom. kyrkofondslagen föreskrifter om tillfällig löneförbättring jämväl åt adjunkter i egentlig bemärkelse och åt kontraktsadjunkter ävensom angående viss förhöjning av vikariearvode.

Uti §§ 1—5 av ovanberörda kungörelse (nr 843) angivas de allmänna grunderna för löneförbättringens utgående.

Tillfällig löneförbättring tillkommer enligt § 1 följande prästerliga befattningshavare:

1) kyrkoherdar och komministrar (såväl ordinarie befattningshavare som s. k. långvakansvikarier), för vilka lönereglering, fastställd enligt lagen om reglering av prästerskapets avlöning den 9 december 1910, trätt i tillämpning, med undantag likväl av professorer, som äro kyrkoherdar i prebendepastorat;

2) i nyreglerade pastorat anställda extra ordinarie prästmän, vilkas avlöningsförmåner bestridas på sätt i 14 § 3 mom. nyssnämnda lag omförmåles (s. k. ständiga adjunkter);

3) extra ordinarie prästmän, vilkas arvoden utgå jämlikt 1 § 3 mom. förordningen den 18 april 1914 angående reglering av det extra ordinarie prästerskapets avlöning m. m. (adjunkter i egentlig bemärkelse);

4) extra ordinarie prästmän, vilkas arvoden utgå enligt 6 § 8 mom. lagen den 9 december 1910 om kyrkofond (kontraktsadjunkter); samt

5) kontraktsprostar, vilka uppbära arvode, bestämt enligt de i 17 § lagen om reglering av prästerskapets avlöning stadgade grunder.

Rörande löneförbättringens storlek lämnas bestämmelser i § 2. Löneförbättringen utgår, för år räknat, till kyrkoherde och komminister med 650 kronor, om den jämlikt 3 och 4 §§ löneregleringslagen fastställda kontanta lönen (således med bortseende från ålders-tillägg, skjutnersättning och hyresersättning) icke uppgår till 4,000 kronor, med 700 kronor, om den kontanta lönen uppgår till 4,000 kronor men icke till 5,500 kronor, med 750 kronor, om den kontanta lönen uppgår till 5,500 kronor men icke till 7,000 kronor, samt

med 800 kronor, om den kontanta lönen uppgår till eller överstiger 7,000 kronor. Åtnjuter befattningshavare förmån eller inkomst utöver den fastställda lönen, skall löneförbättringen undergå viss minskning. Till ständig adjunkt och adjunkt i egentlig bemärkelse utgår löneförbättringen med 15 procent å adjunksarvodet (såväl grundbelopp som ålderstillägg och förhöjning i arvode på grund av tjänstgöring vid två ordinarie befattningar), dock högst 300 kronor. För kontraktsadjunkt utgör löneförbättringen 15 procent å det fastställda arvodet, dock högst 470 kronor. Kontraktsprost slutligen äger såsom löneförbättring uppbära ett belopp, motsvarande 25 procent å prostarvodet.

Vid förening av två eller flera tjänster av beskaffenhet, som anges under 1), 2) eller 4) här ovan, får enligt § 4 sammanlagda löneförbättringen, för år räknat, icke uppgå till högre belopp än 800 kronor för kyrkoherde och komminister samt 600 kronor för extra ordinarie präst. Löneförbättring vid prostbefattning utgår alltid oavkortad. Nyssnämnda belopp — 800 kronor respektive 600 kronor — äro i § 5 stadgade såsom maximum för löneförbättring vid förening av tjänst, som avses under 1)—4) här ovan, och befattning, vid vilken tillfällig löneförbättring utgår av statsmedel.

Tillfällig löneförbättring för ecklesiastikåret 1921—1922.

Efter denna redogörelse för bestämmelserna rörande den till prästerskapet under innevarande ecklesiastikår utgående tillfälliga löneförbättringen ber jag att få övergå till frågan om löneförbättring för ecklesiastikåret 1921—1922.

Kyrkofondskommittén.

Genom beslut den 21 januari 1921 anbefallde Kungl. Maj:t kyrkofondskommittén att inkomma med utredning och förslag i nämnda hänseende, i anledning varav kommittén den 5 mars 1921 avgivit utlåtande i ärendet och därvid jämväl överlämnat förslag till ny kungörelse i ämnet.

Rörande *grunderna för den tillfälliga löneförbättringens utgående* har kommittén i sagda utlåtande anført, i huvudsak, följande.

Prästernas löneförbättring för ecklesiastikåret 1920—1921 har avpassats efter den till statens befattningshavare under kalenderåret 1920 utgående löneförbättringen. Enligt vad kommittén inhämtat, lär i proposition till årets riksdag komma att föreslås, att den statstjänstemännen under innevarande kalenderår tillkommande tillfälliga löneförbättringen skall utgå efter i huvudsak samma grunder som under år 1920. Det saknas således anledning att för präster-

nas del för ecklesiastikåret 1921—1922 ifrågasätta några ändringar i de grunder för löneförbättringens utgående, som för närvarande gälla. Det vid utlåtandet fogade förslaget till kungörelse om tillfällig löneförbättring under ecklesiastikåret 1921—1922 åt kyrkoherdar och komministrar i nyreglerade pastorat samt åt kontraktsprostar och vissa extra ordinarie präster m. m. överensstämmer därför så gott som fullständigt med nu gällande kungörelse av den 19 november 1920. Endast några smärre ändringar, de flesta av formell innebörd, hava vidtagits.

I fråga om *kostnaden för den tillfälliga löneförbättringen* samt beträffande *kyrkofondens förmåga att bära den på fonden belöpande andelen av sagda kostnad* yttrar kommittén:

Kostnaden för den tillfälliga löneförbättringen under ecklesiastikåret 1921—1922 samt kostnadssummans fördelning mellan pastoraten och kyrkofonden har av kommittén beräknats på sätt, som framgår av nedan intagna tablå.

	Totalbelopp	Av totalbeloppet bestrides av	
		pastoraten	kyrkofonden
	Kronor	Kronor	Kronor
Kyrkoherdar, komministrar, ständiga adjunkter	1,250,000	500,000	750,000
Adjunkter i egentlig bemärkelse	45,000	—	45,000
Kontraktsadjunkter	4,000	—	4,000
Kontraktsprostar	16,000	—	16,000
Summa	1,315,000	500,000	815,000

Såsom synes av tablån uppgår totalkostnaden till 1,315,000 kronor, av vilket belopp kyrkofonden kan beräknas komma att få vidkännas 815,000 kronor.

Rörande kyrkofondens förmåga att för framtiden bära de fonden åliggande utgifterna för den tillfälliga löneförbättringen har kommittén utförligt yttrat sig i sitt den 17 november 1919 avgivna tryckta betänkande VI angående tillfällig löneförbättring åt här förvarande prästmän. Till detta kommitténs yttrande, vilket finnes intaget i propositionen nr 336 till 1920 års riksdag sid. 31—34, tillåter sig kommittén även nu hänvisa. Det torde vara tillräckligt

att allenast erinra därom, att kommittén på grund av löneförbättringens karaktär förutsatte, att densamma skulle utgå före dyrtidstillägget, d. v. s. att dyrtidstilläggets storlek finge lämpas efter fondens förmåga att jämte fastställda löner och tillfällig löneförbättring ävensom fonden eljest åliggande utgifter bestrida jämväl dyrtidstillägg.

Kyrkofondens kapitalbehållning vid 1920 års slut uppgick enligt fondens kassakonto till drygt 28,100,000 kronor. Fondens inkomster under år 1920 belöpte sig enligt samma konto till omkring 12,500,000 kronor och dess utgifter till omkring 7,700,000 kronor. Vid bedömandet av sagda inkomst- och utgiftsbelopp bör man dock taga hänsyn till två omständigheter. Dels bör beaktas, att fondens inkomster under året varit abnormt stora, beroende därpå, att i skogsförsäljningsmedel influtit icke mindre än cirka 7,300,000 kronor, ett belopp, som är det största hittills redovisade, och som med hänsyn till de fallande trävarupriserna och konjunkturerna i övrigt icke torde komma att på långt när uppnås under år 1921. Vidare måste man taga i betraktande, att fondens utbetalningar för tillfällig löneförbättring under ecklesiastikåret 1920—1921 samt för dyrtidstillägg å sagda löneförbättring, vilka utgifter — sannolikt uppgående till omkring 1,500,000 kronor — egentligen bort till allra största delen belasta 1920 års räkenskaper, icke kunnat äga rum före 1920 års utgång.

En redogörelse för kyrkofondens utveckling under de gångna åren samt en undersökning angående dess förmåga att vidkännas erforderliga utgifter för dyrtidstillägg åt prästerna kommer att intagas i det utlåtande rörande prästernas dyrtidstillägg för ecklesiastikåret 1921—1922, som kommittén inom den närmaste framtiden kommer att avgiva.

Departement-
schefen.

Såsom framgår av den förut lämnade redogörelsen för innehållet i lagen den 19 november 1920 (nr 842) skall under viss förutsättning för tiden efter ecklesiastikåret 1920—1921 tillfällig löneförbättring utgå till de i lagens 1 § omförmälda prästerliga befattningshavarna. Ifrågavarande löneförbättring skall, i motsats till löneförbättringen under nu löpande ecklesiastikår, utgå efter grunder, som beslutas av enbart Konungen och riksdagen utan kyrkomötets medverkan. Nyssberörda i lagen uppställda förutsättning är att löne-

förbättring av tillfällig eller stadigvarande beskaffenhet beviljats statens befattningshavare för motsvarande tid.

I en förut denna dag till riksdagen avlåten proposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva att tillfällig löneförbättring må under innevarande kalenderår utgå till statens befattningshavare efter i huvudsak samma grunder som under år 1920. Jag anser därför i likhet med kyrkofondskommittén, att tillfällig löneförbättring bör under ecklesiastikåret 1921—1922 utgå till prästerna efter samma grunder som under det nu löpande ecklesiastikåret.

Kostnaden för den tillfälliga löneförbättringen under ecklesiastikåret 1921—1922 har, såsom förut meddelats, av kyrkofondskommittén beräknats uppgå till inalles 1,315,000 kronor, av vilket belopp kyrkofonden beräknas få vidkännas 815,000 kronor. I detta sammanhang anser jag mig böra erinra därom, att tillfällig löneförbättring åt kyrkoherdar, komministrar och ständiga adjunkter i första hand gäldas av vederbörande pastorat med samma medel och i enahanda ordning som om lön till kyrkoherde och komminister är stadgat, varigenom således kostnaden kommer att fördelas mellan pastoraten och kyrkofonden, under det löneförbättringen till kontraktsprostar, egentliga adjunkter och kontraktsadjunkter i sin helhet utgår ur kyrkofonden.

Vad beträffar frågan om kyrkofondens förmåga att bära den på fonden belöpande andelen av kostnaden för den tillfälliga löneförbättringen kan jag inskränka mig till att hänvisa till kyrkofondskommitténs yttrande. Någon tvekan om fondens förmåga i nämnda hänseende synes mig icke kunna råda.

Under återopande av vad sålunda anförts, hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t behagde föreslå riksdagen medgiva,

att till de prästmän, som finnas omförmälda i lagen den 19 november 1920 (nr 842) angående tillfällig löneförbättring åt kyrkoherdar och komministrar i nyreglerade pastorat samt åt kontraktsprostar och vissa extra ordinarie präster, må under ecklesiastikåret 1921—1922 utgå tillfällig löneförbättring efter samma allmänna grunder, som gälla för ecklesiastikåret 1920—1921.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdde hemställen tacktes Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle proposition i ämnet av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Harald Frisk.
